

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain soveltamisalaa laajennettavaksi siten, että lain soveltamisalaan kuuluisivat myös lapsiin kohdistuneet pahoinpitelyrikokset. Lapsiin kohdistuneiden pahoinpitelyrikosten selvittämisestä aiheutuvat terveydenhuollon kustannukset siirtyisivät kunnilta valtion korvattaviksi samalla tavoin kuin lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten selvittämisestä aiheutuvat kustannukset.

Yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastaisivat lapsiin kohdistuneiden pahoinpitelyrikosten selvittämistä koskevien tutkimusten järjestämisestä. Lapsiin kohdistuneiden pahoinpitelyrikosten selvittämisessä käytettäisiin samoja menettelytapoja ja henkilöstöä kuin lapsen kohdistuneiden seksuaalirikosten selvittämisessä nykyisin käytetään.

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

PERUSTELUT

1 Johdanto

Laki lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä (1009/2008) tuli voimaan vuoden 2009 alusta. Lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämiseen kuuluvat terveydenhuollossa tehtävät oikeuspsykiatriset tutkimukset säädettiin yliopistollisten sairaanhoitopiirien tehtäväksi ja kustannusvastuu siirrettiin kunnilta valtiolle. Laki perustui kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun lain (169/2007) 8 §:ään, jonka mukaisesti lain soveltamisala rajattiin koskemaan ainoastaan lapsen kohdistuneiden seksuaalirikosten selvittämiseksi poliisin, syyttäjän tai tuomioistuimen pyynnöstä terveydenhuollossa tehtäviä tutkimuksia.

Lapsiin kohdistuneiden pahoinpitelyrikosten selvittäminen, joka toteutetaan samalla prosessilla kuin seksuaalirikosten selvittäminen, ei ole valtion korvauksen piirissä. Jos poliisi, syyttäjä tai tuomioistuin pyytää virka-apua lapsen kuulemiseen lapsen kohdistuneen pahoinpitelyn selvittämisessä, yliopistollinen sairaala toteuttaa lapsen kuulemisen

samoissa tiloissa ja samalla henkilöstöllä kuin lapsen kohdistuneiden seksuaalirikosten osalta, mutta kustannukset jäävät kuntien maksettaviksi. Pahoinpitelyrikosten selvittäminen kuluttaa täten lasten- ja nuorisopsykiatriseen hoitoon varattuja resursseja ja on riippuvainen kuntien lasten- ja nuorisopsykiatriseen hoitoon varaamista määrärahoista.

Muutoksella on tarkoitus yhtenäistää seksuaalirikoksen uhriksi ja pahoinpitelyrikoksen uhriksi joutuneiden lasten oikeuspsykiatristen tutkimusten toteutumista, yhdenvertaistaa tutkimuspalvelujen saatavuutta ja laatua sekä korjata pahoinpitelyrikosten uhriksi joutuneiden lasten epätasa-arvoista asemaa tutkimuksiin pääsyssä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Lakia lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä sovelletaan poliisin, syyttäjän tai tuomioistuimen pyynnöstä terveydenhuollossa tehtäviin tut-

kimuksiin epäillyn lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämiseksi ja haitan arvioimiseksi. Terveystieteiden tutkimukset ovat osa esitutkintaa, jonka tavoitteena on selvittää lapsen kuulemisen ja muutoin saatavissa olevan lääketieteellisen ja muun näytön avulla, onko rikos tapahtunut. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön epäilyn selvittämiseksi tarvittavan mahdollisimman luotettavan lapsen kertomuksen saaminen edellyttää lapsen iän ja kehitystason, psykologisen kehityksen ja lapsen edun huomioivaa erityisosaamista. Lastenpsykiatrinen tai nuorisopsykiatrinen ja psykologinen asiantuntemus on lapsen kuulemisen toteuttamiseksi usein välttämätöntä. Erityisosaamisen tarve korostuu muun muassa silloin, kun kyseessä on alle kouluikäinen tai vakavaa väkivaltaa kokenut lapsi.

Lakia sovelletaan lapseen, joka on tutkimuksen käynnistyessä alle 16-vuotias tai, jos siihen on erityistä perustetta lapsen terveydentila ja kehitys huomioon ottaen, alle 18-vuotias.

Tutkimusten tekeminen on säädetty yliopistollisten sairaanhoitopiirien tehtäväksi. Aluehallintovirasto ja yliopistollisen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä tekevät sopimuksen laissa tarkoitettujen tutkimusten suorittamisesta. Sopimuksessa sovitaan palvelun järjestämistavasta; tutkimusten tekoon osallistuvan ja tutkimuksissa avustavan henkilöstön määrästä ja kelpoisuudesta sekä käytettävissä olevista tiloista ja laitteista; tutkimusten tavoiteaikataulusta mukaan lukien tutkimukseen pääsyyn ja lausunnon valmistumiseen kuluva aika; käytettävästä tutkimusohjelmasta sekä tutkimuksen tekoon osallistuvalla järjestettävästä täydennyskoulutuksesta ja työohjauksesta.

Valtion varoista korvataan yliopistolliselle sairaanhoitopiirille lain mukaisista tutkimuksista aiheutuvat, toiminnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisina pidettävät kustannukset.

Laissa on säännökset tutkimuksen tekemiseksi välttämättömien tietojen vaihtamisesta viranomaisten kesken, jotta tutkimuksen tekeminen olisi mahdollisimman sujuvaa.

Muiden lapsen kohdistuneiden rikosten selvittämisestä ei ole erillissääntelyä. Niiden

osalta noudatetaan yleislakien säännöksiä virka-avusta ja kustannusvastuusta.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Muissa pohjoismaissa käytössä oleva, Yhdysvalloissa kehitetty lastenasiaintalomalli (National Child Advocacy Center, NCAC) kattaa kirjon monenlaisia ja monenlaisiin ympäristöihin sijoitettavia viranomaisten yhteistyömalleja, joita yhdistävinä periaatteina ovat lapsiystävällinen ympäristö, oikeuspsykologiset haastattelut, moniammatillinen yhteistyö, somaattiset tutkimukset, uhrien hoito ja tuki, perheen neuvonta ja tuki, verkostotyö, tutkimus ja koulutus sekä yleisen tietoisuuden edistäminen. Lastentalo-malli on käytössä Ruotsissa, Norjassa ja Islannissa. Mallia sovelletaan kunkin maan paikallisten olosuhteiden ja lainsäädännön mukaan. Valtaosa lastenasiaintaloista keskittyy seksuaalisen hyväksikäytön tutkimuksiin, mutta osassa tutkimukset ja hoito kohdentuvat kattavasti myös lasten pahoinpitelyrikoksiin. Lastenasiaintalomalli kokoaa yhteen poliisin, syyttäjän, tuomioistuimen ja sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon ammattilaiset roolien painoutuessa eri tavoin eri maiden toimintamalleissa.

2.3 Nykytilan arviointi

Seksuaalirikosepäilyt ja pahoinpitelyepäilyt ovat epätasa-arvoisessa asemassa lasten oikeuspsykiatrian työryhmien tiedonsaantioikeuden, tietojen luovuttamisen sekä tutkimusaineiston arkistoinnin ja osittain myös palvelujen saannin suhteen.

Lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämistä koskevassa laissa on säännökset viranomaisten tietojen saannista ja luovuttamisesta ilman huoltajan suostumusta, mikä on tarpeen esimerkiksi tilanteissa, jossa huoltaja on epäiltynä. Pahoinpitelyrikosten selvittämisessä vastaavia säännöksiä ei ole, mikä tuottaa epäiltynä olevalle huoltajalle mahdollisuuden estää ja vaikeuttaa tutkimusten toteutumista tai vaikuttaa lapseen ja lapsen kertomaan tutkimuksen käynnistyessä, ainakin silloin kun huoltajan

sijaiseksi ei lapselle ole määrätty esteetöntä edunvalvojaa.

Poliisiin, syyttäjän tai tuomioistuimen pyytäessä virka-apua lapsen kuulemiseen pahoinpitelytilanteessa, yliopistollinen sairaala toteuttaa lapsen kuulemisen samoissa tiloissa ja samalla henkilöstöllä kuin lapseen kohdistuneen seksuaalirikoksen tutkimukset, mutta kustannukset eritellään kuntien maksettaviksi. Kustannusten erittely aiheuttaa lisätyötä ja asettaa lapset valtakunnallisesti eriarvoiseen asemaan maksajakunnan käytäntöjen, ohjeistuksen ja rajausten mukaan. Osa lasten oikeuspsykiatrian työryhmistä on priorisoinut lakisääteisen seksuaalirikosten selvittämisen, jolloin poliisiin on vaikea saada virka-apua pienten lasten haastatteluun pahoinpitelyepäilyissä. Tämä johtaa pidempiin odotusaikoihin tai rikosepäilyjen selvittämättä jäämiseen.

Tieteellisen tutkimusnäytön mukaan alle puolet lastenpsykiatrista hoitoa tarvitsevista potilaista pääsee nykyisin hoitopalvelujen piiriin. Niukkoja hoitoon tarkoitettuja resursseja ei tulisi suunnata esitutkinnan toteuttamiseen.

Suomessa on käynnistymässä lastenasiaintalomallin kehittäminen ja pilotointi, mutta se ei tässä vaiheessa tuo apua nopeasti kasvavaan lasten pahoinpitelyrikosten tutkimustarpeeseen. Suomalaisen lastenasiaintalomallin kehittämisen toteuduttua lasten ja nuorten oikeuspsykiatrinen toiminta kokonaisuudessaan voi asemoitua osaksi lastenasiaintalo toimintaa, jos kehittämistyön ja pilotoinnin tulokset tukevat sen kaltaista toimintamallia.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa pahoinpitelyrikosten uhriksi joutuneita lapsia koskevat terveydenhuollossa tehtävät tutkimukset lainsäädännössä samaan asemaan kuin lapseen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämiseen liittyvät tutkimukset. Lapsiin kohdistuneiden pahoinpitelyrikosten selvittäminen saatetaan valtion korvauksen piiriin ja sillä tavoin edistetään lasten pahoinpitelyjen

tunnistamista, esiintuloa, tutkimusmenetelmiä ja ennaltaehkäisyä.

Tavoitteena on kaltoin kohdeltujen lasten oikeusturvan toteutuminen yhteneväisesti koko maassa ja yhdenvertaisesti seksuaalirikoksia kokeneiden lasten kanssa. Ehdotetut muutokset poistavat alueellista eriarvoisuutta tutkimuksiin pääsyssä, tutkimusten laadussa ja lasten yhdenvertaisen oikeusturvan toteutumisessa.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Turun yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueella on käynnistymässä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoimana Lastenasiaintalo-mallin kokeiluhanke. Lastenasiaintalo on lapsilähtöisesti tuotettu poikkiallinen erityispalvelu alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille, joiden epäillään kokevan fyysisistä tai seksuaalista väkivaltaa. Palvelun tuottamiseen osallistuvat toimijat ovat valtiolliset poliisi- ja syyttäjäviranomainen sekä kunnalliset sosiaali- ja terveydenhuolto. Kokeiluhankkeen lähtökohtana on väkivaltarikosepäily selvittämisprosessista vastuussa olevien viranomaisten toiminnan koordinointi ja keskittäminen sekä viranomaismenettelyjen etenemisessä lapsen edun, oikeuksien ja oikeusturvan mukaisesti tarvittavien tietojen jakaminen ja arviointi moniammatillisessa yhteistoiminnassa.

Hankkeen toteutuksen osallistuvat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö, sisäasiainministeriö, oikeusministeriö, Turun yliopistollisen keskussairaalan lasten ja nuorten klinikka sekä lasten ja nuorten oikeuspsykiatrinen tutkimusyksikkö, Turun yliopistollisen sairaala erityisvastuualueen poliisilaitokset, syyttäjänvirastot, kuntien lastensuojelu tai sosiaalipäivystys ja aluehallintovirasto.

Hankkeen aikana lastenasiaintalo toimintaa pilotoidaan vuosina 2014—2016 alueellisesti Turun yliopistollisen keskussairaalan erityisvastuualueella. Kokeiluhankkeen perusteella tehdään ratkaisut siitä, minkälainen suomalainen kaltoin kohdellun lapsen tutkimisen ja auttamisen malli tulee olemaan. Kokeiluhankkeen perusteella päätettävä malli voisi olla käytössä aikaisintaan vuonna 2017.

Viime vuosina lapsiin kohdistuneita pahoinpitelyjä koskevien virka-apupyynnöiden määrä on lisääntynyt huomattavasti. Sen vuoksi pahoinpideltyjen lasten oikeusturvan toteutumisen edellyttää nyt esitettävän muutoksen toteuttamista nopealla aikataululla. Sen vuoksi tässä vaiheessa esitetään nykyisen lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten selvittämisessä käytettävän mallin laajentamista lapsiin kohdistuneiden pahoinpitelyrikosten selvittämiseen.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan lain soveltamisalaa laajennettavaksi lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten selvittämisen lisäksi lapsiin kohdistuneisiin pahoinpitelyrikoksiin. Muilta osin lain soveltamisala säilyisi samana.

Laissa tarkoitettuja tutkimuksia ovat mahdollisen lapsen kohdistuneen rikoksen selvittämiseksi ja haitan arvioimiseksi tehtävät tutkimukset ja selvitykset, kuten lapsen haastattelu, tarvittavat somaattiset, psykologiset ja muut lääketieteelliset tutkimukset sekä tutkimukseen perustuva lausunto. Lisäksi tutkimuksiin kuuluvat myös vanhempien tai sijaisvanhempien haastattelut.

Lapsen ikää koskeva raja ehdotetaan pidettäväksi ennallaan. Laissa tarkoitettuja tutkimukset voisivat kohdistua tutkimuksen alkaessa alle 16-vuotiaaseen lapseen ja erityisesti syystä jo 16 vuotta täyttäneeseen lapseen mutta ei kuitenkaan enää 18 vuotta täyttäneeseen nuoreen. Lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 126/2008 vp) on todettu, että erityisenä perusteena sille, että terveydenhuollon henkilöstön asiantuntemusta tarvitaan 16 vuotta täyttäneen lapsen esitutkinnassa, voi olla lapsen kehitysvamma tai muut psyykkisen kasvun ja kehityksen ongelmat tai psyykinen sairaus.

Lasten oikeuspsykiatrian yksiköissä tehtiin poliisin virka-apupyynnön perusteella 74 lapsen kohdistuneen pahoinpitelyn tutkimusta vuonna 2009. Vuonna 2010 tutkimuksia tehtiin 101 ja vuonna 2011 tutkimuksia oli 133. Lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten tutkimuksia tehtiin 244 vuonna 2011 ja 289 tutkimusta vuonna 2012.

Arvion tekeminen valtion rahoituksen piiriin tulevien lasten pahoinpitelytutkimusten määrästä on vaikeaa. Oletettavaa on, että virka-apupyynnöiden määrä vähitellen lisääntyy, kun lasten pahoinpitelyiden selvittämiseen varataan resursseja ja yhä useammat oikeuspsykiatrissa osaamista tarvitsevat lapset saavat asiantuntevan tutkimuksen osana esitutkintaprosessia. Tutkimusten tekemiseen tarvittavan henkilökunnan määrää ei kuitenkaan pystytä lisäämään nopeasti, koska työ vaatii henkilöstöltä erityisosaamista. Lasten oikeuspsykiatrian yksiköihin on tarkoituksenmukaista ohjata nuorimmat (yleensä alle 6-vuotiaat), erityistä tukea tarvitsevat tai voimakasta väkivaltaa kokeneet lapset. Vuoden 2013 ennusteen mukaan lasten pahoinpitelytutkimusten määrä kasvaa kuitenkin odotettua nopeammin ja määrä saattaa nousta suuremmaksi kuin lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten tutkimusten määrä.

Ehdotettu muutos mahdollistaisi tietojen vaihtoa koskevan 4 §:n soveltamisen myös pahoinpitelyrikoksiin ja tältä osin oikeus tietojen vaihtoon laajenisi. Säännös mahdollistaisi laissa tarkoitettujen tutkimuksen tekemiseksi välttämättömien tietojen saamisen sekä tutkimuksen aikana kertyneiden tietojen luovuttamisen poliisille, syyttäjälle tai tuomioistuimelle. Säännös mahdollistaa tutkimuksen tekemiseksi tarpeellisten tietojen saamisen ilman huoltajan suostumusta, eikä huoltaja siten pysty vaikeuttamaan tutkimuksen tekemistä kieltämällä tietojen luovuttamisen esimerkiksi tilanteessa, jossa huoltaja on itse rikoksesta epäiltynä eikä lapselle ole määrätty edunvalvojaa. Lisäksi tutkimusyksikkö voisi salassapitosäännösten estämiseksi toimittaa tutkimuksen päätyttyä lapsen terveydentilaa koskevan loppulausunnon lapsen psyykkisestä hoidosta vastaavaan terveydenhuollon toimintayksikköön, jos se on välttämätöntä lapsen tarvitseman hoidon järjestämiseksi.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu rahoitusvastuun siirto kunnilta valtiolle esitetään toteutettavaksi kustannusneutraalisti. Valtion vuoden 2014 talousarvion arviomääräraha momentille 33.60.34 lisä-

tään 2 200 000 euroa lapsiin kohdistuneiden pahoinpitelyrikosten selvittämiseen. Sama määräraha vähennetään momentilta 28.90.30 (Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen). Lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten selvittämiseen on vuodelle 2014 kyseisellä momentilla varattu 5,3 miljoonaa euroa, jota esitetään korotettavaksi pahoinpitelyrikoksiin kohdistuvien kustannusten osalta 2,2 miljoonalla eurolla. Vuonna 2012 seksuaalirikostutkimuksen keskihinta oli noin 15 200 euroa. Pahoinpitelytutkimusten keskihinta tulee olemaan samalla tasolla.

Pahoinpitelytutkimusten määrän oletetaan kasvavan tulevina vuosina seksuaalirikostutkimusten tasolle. Tehtyjen tutkimusten määrän ja vastaavasti kustannusten arvioidaan nousevan asteittain seuraavien vuosien kuluessa, koska toiminta edellyttää erityisosamista omaavaa henkilöstöä, jota ei ole mahdollista lisätä nopealla aikataululla.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Lasten oikeuspsykiatriset tutkimukset ovat osa esitutkintaa. Poliisin kannalta muutos parantaa mahdollisuuksia saada oikeuspsykiatriset tutkimukset, koska valtion rahoitus mahdollistaa sen, että yliopistolliset sairaanhoitopiirit kohdistavat pahoinpitelytutkimusten tekemiseen nykyistä enemmän määrärahoja ja henkilöstöä. Poliisin ja syyttäjän kannalta esitutkintaprosessi nopeutuu ja esitutkinnan laatu paranee. Lisäksi rikosten uhrien keskinäinen yhdenvertaisuus paranee.

Jotta lasten oikeuspsykiatrian yksiköt pystyvät toteuttamaan tarvittavat pahoinpitelyrikosten uhriksi joutuneiden lasten tutkimukset, yksiköt tarvitsevat lisääntyvän tutkimusmäärän ja tarvittavien tutkimusten laadun (laajemmat somaattiset tutkimukset) edellyttämän henkilökunnan, toimitilat, koulutusta ja toimintamallien kehittämistä.

Lasten pahoinpitelytutkimusten siirtyminen valtion kustannettavaksi ja lain soveltamisalan laajentaminen koskemaan myös lapsiin kohdistuneet pahoinpitelyrikokset tulevat yhtenäistämään tutkimusprosesseja, kustannuksia ja maksikäytäntöjä.

Esitutkintaprosessi, hoitoon ohjaus ja hoidon toteutuminen helpottuvat, koska laki

mahdollistaa viranomaisten välisen tietojen vaihdon myös pahoinpitelyrikosten selvittämisessä. Huoltaja ei enää pysty vaikeuttamaan tutkimuksen tekemistä kieltämällä tietojen luovuttamisen esimerkiksi tilanteessa, jossa huoltaja on itse epäilty rikoksesta eikä lapselle ole määrätty esteetöntä edunvalvojaa.

Aluehallintoviranomaiset toimitusjatkosakin korvausten maksajina. Lain soveltamisalan laajentaminen ei aiheuta lisätyötä korvausten maksatuksessa aluehallintovirastoissa.

Yliopistollisissa sairaanhoitopiireissä ei enää tarvitsisi erotella kuntien ja valtion korvattavia oikeuspsykiatrisia tutkimuksia, vaan kaikki korvaukset tulisivat valtiolta.

Aluehallintovirastot ja yliopistolliset sairaanhoitopiirit tekisivät sopimukset palvelujen järjestämisestä. Nyt voimassa olevat sopimukset tulee päivittää koskemaan myös lapsiin kohdistuneiden pahoinpitelyrikosten selvittämistä. Pahoinpitelyrikosten tutkimisessa tarvitaan enemmän somaattisia tutkimuksia kuin seksuaalirikosten tutkimuksissa.

Muutos ei vaikuta lapsen somaattisen tai psykiatrisen hoidon järjestämiseen tai hoidon kustannusvastuuseen.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotus parantaa lapsen oikeudellista asemaa tutkittavana olevan teon asianomistajana. Tavoitteena on myös mahdollisuuksien mukaan turvata lapsen oikeus saada tarvitsemansa hoito ja huolenpito.

Ehdotus edesauttaa pahoinpideltyjen lasten auttamisväylien kehittämistä ja saattaa pahoinpitelyrikoksen ja seksuaalirikoksen uhriksi joutuneet lapset samanarvoiseen asemaan.

Muutokset poistavat alueellista eriarvoisuutta tutkimuksiin pääsyssä, tutkimusten laadussa ja lasten yhdenvertaisen oikeusturvan toteutumisessa.

Ehdotus parantaa lasten ja nuorten mahdollisuutta saada tarvitsemaansa psykiatrista hoitoa, kun hoitoon varattuja resursseja ei tarvitse käyttää esitutkinnan toteuttamiseen.

Seksuaalirikosten uhreista noin kaksi kolmasosaa on tyttöjä ja yksi kolmasosa poikia.

Pahoinpitelyrikosten uhreina on enemmän poikia kuin tyttöjä.

5 Asian valmistelu

Asia on valmisteltu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä.

Valmistelun aikana on kuultu oikeusministeriötä, sisäasiainministeriötä, Poliisihallitusta, aluehallintovirastoja, yliopistollisia sairaanhoitopiirejä, syyttäjänvirastoja, eräiden kaupunkien lastensuojelusta vastaavia yksiköitä ja Suomen Kuntaliittoa. Lausunnot saatiin yhteensä 25 kappaletta ja lausuntopalautteissa pääosin kannatettiin esitettyä muutosta. Lausuntopalautteissa esitetyt täsmennysehdotukset on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

7 Voimaantulo

Esitys on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

8 Suhde perustuslakiin ja sääntämisyjärjestys

Ehdotuksella lapsen pahoinpitelyn epäilyä selvittävän tutkimusyksikön tiedonsaantioikeutta ja tietojenanto-oikeutta laajennettaisiin koskemaan muutoin salassa pidettäviä tietoja. Edellytyksenä on, että tiedon saaminen on välttämätöntä tutkimusyksikön tehtävän hoidon kannalta. Toisaalta tutkimusyksikkö voisi toimittaa tutkimuksen päätyttyä lapsen terveydentilaa koskevan loppulausunnon lapsen psyykkisestä hoidosta vastaavaan terveydenhuollon toimintayksikköön, jos se on välttämätöntä lapsen tarvitseman hoidon järjestämiseksi. Perustuslakivaliokunta on useissa ratkaisuissaan pitänyt tällaisen sääntelyn yhteydessä asianmukaisena, että viranomaisen tiedonsaantioikeus ulotetaan vain sen tehtävien hoidon kannalta välttämättömiin tietoihin; näin esimerkiksi lausunnoissa PeVL 7/2000, PeVL 45/2004 ja PeVL 42/2005.

Edellä kerrotuilla perusteilla katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

lapseen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lapseen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) nimike ja 1 §:n 1 momentti seuraavasti:

Laki

lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä

1 §

*Soveltamisala*ja pahoinpitelyrikoksen selvittämiseksi ja
haitan arvioimiseksi.

Tässä laissa säädetään siitä, miten järjestetään poliisin, syyttäjän tai tuomioistuimen pyynnöstä terveydenhuollossa tehtävä tutkimus epäillyn lapseen kohdistuneen seksuaali-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2013

Pääministeri**JYRKI KATAINEN**

Sosiaali- ja terveysministeri *Paula Risikko*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

lapseen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lapseen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) nimike ja 1 §:n 1 momentti seuraavasti:

Laki

lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään siitä, miten järjestetään poliisin, syyttäjän tai tuomioistuimen pyynnöstä terveydenhuollossa tehtävä tutkimus epäillyn lapseen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämiseksi ja haitan arvioimiseksi.

Tässä laissa säädetään siitä, miten järjestetään poliisin, syyttäjän tai tuomioistuimen pyynnöstä terveydenhuollossa tehtävä tutkimus epäillyn lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämiseksi ja haitan arvioimiseksi.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*
